

אורח כו"ס

1 והנה דין שילוח המצורע ממחנה  
 10 אל הוא דוקא מעיירות המוקפות, כמו  
 שאמרו במשנה (כלים פ"א מ"ז), עיירות המוקפות  
 חומה מקודשות ממנה שמשלחים מתוכן את  
 המצורעים, והר"ש והתוספות י"ט שם, הביאו  
 6 דברי הספרי פ' נשא, שקידש יהושע כל עיירות  
 המוקפות חומה בקדושת מחנה ישראל, אבל לא  
 כל ארץ ישראל ולא שאר עיירות שאין מוקפות

חומה, ובתוספות ערכין (דף ל"ב) הקשו, מלן  
 דמצורע משולח רק מעיירות מוקפות חומה, וא  
 לא כתיב חומה גבי מצורע, ואמר הרב רבינו  
 יצחק דגמרינן מחוץ למחנה מושבו דכתיב גבי  
 מצורע, ממושב דכתיב ביה מושב עיר חומה,  
 עיי"ש, וכן נפסק הדין ברמב"ם ה' טומאת צרעת  
 פ"י ה"ז וז"ל: דין המצורע שיהי' לו מושב  
 לבדו חוץ לעיר שנאמר מחוץ למחנה מושבו,  
 6 ודבר זה בעיירות המוקפות חומה בארץ ישראל  
 בלבד, עכ"ל, וכ"כ בה' בית הבחירה פ"ז הי"ג.

נמצא דהמצורע היה יכול להיות בעיירות  
 שאינן מוקפות חומה, ולפי זה אם הכהן שטמא  
 2 אותו בתחילה היה נמצא בעיר שאינה מוקפת  
 חומה, היה באמת אפשר לו למצורע שהוא יבוא  
 אל הכהן להראות לו את הנגע אם נתרפא, ועל  
 זה נאמר והו בא אל הכהן, היינו שהוא בעצמו  
 יבוא אל הכהן, אבל אם הכהן שטמאו בתחילה  
 26 נמצא בעיר המוקפת חומה, דאז אי אפשר לו  
 למצורע שהוא יבוא ויכנס לעיר אל הכהן  
 להראות לו את נגעו, כיון שהוא משולח מחוץ  
 לעיר המוקפת חומה, והרי מצוה שאותו הכהן  
 בעצמו שטמאו הוא יטהרנו, כמובא לעיל, ואז  
 3 בהכרח שיצא הכהן מחוץ למחנה לראות אם  
 נרפא הנגע, וע"ז נאמר "ויצא הכהן אל מחוץ  
 למחנה וגו', ומתקיימים שני הכתובים כששטם.

ב  
 ואולם יש ליתן בזה טעם, דאם החמירה  
 התורה על המצורע לשלחו מחוץ לג' מחנות,  
 36 מהו הענין שהקפידה התורה לשלח אותו רק  
 מעיירות המוקפות חומה ולהתירו בעיירות שאינן  
 מוקפות חומה, הלא עיקר העונש בזה הוא כדי  
 להרחיקו מחברת בני אדם, מדה כנגד מדה על  
 שחטא בלשון הרע, כמו"ש בגמ' (ערכין דף  
 4 ט"ז ב') מה נשתנה מצורע שאמרה תורה בדר

1 ישב מחוץ למחנה מושבו, הוא הבריל בין איש  
 לאשתו בין איש לרעהו [שע"י חטא לשון הרע  
 באו נגעים עליו - רש"י], לפיכך אמרה תורה  
 בדר ישב מחוץ למחנה מושבו, ע"כ, א"כ מהו  
 ההבדל בין עיר מוקפת חומה לשאינה מוקפת,  
 6 דאינו משתלח אלא מהמוקפות חומה דוקא.

ויתכן לומר הטעם ע"פ מה שאמרו בגמ' ערכין  
 (דף ט"ז ב'), אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן  
 זימרא, מאי דכתיב (תהלים ק"ב) מה יתן לך  
 ומה יוסיף לך לשון רמיה, אמר הקב"ה ללשון,  
 11 כל אבריו של אדם זקופין, ואתה מוטל, כל  
 אבריו של אדם מבחוץ ואתה מכפנים, ולא עוד  
 אלא שהקפתי לך שתי חומות, אחת של  
 עצם ואחת של בשר, מה יתן לך ומה יוסיף לך  
 לשון רמיה, ע"כ, מבואר בכאן דמה שהוקף

6 האדם באלו שתי החומות של עצם ושל בשר,  
 הוא כדי שיהי' לו למחסום ולמצורע שישמור  
 את פתחי פיו מלדבר לשון הרע, ושעל זה אמר  
 הקב"ה אל הלשון מה אתן לך ומה אוסיף לך  
 עוד שמירה על שמירה ממה שעשיתי לך, היינו  
 14 שזהו כבר השמירה היותר אפשרית למנוע את  
 האדם מלדבר דיבורים האסורים ולשון הרע;  
 ולכן עונשו של בעל לשון הרע לשלחו חוץ  
 ממחנה ישראל מעיירות המוקפות חומה דוקא,  
 דבזה עונשו הוא מדה כנגד מדה, דכמו שהוא

26 לא שמר את פיו ולשונו שהיה מוקף בשתי  
 חומות, ושהיו שמירה לחסום מוצא פיו  
 ולשונו מלשון הרע, והוא פרץ את חומותיו ושלחם  
 לאפשי - ולכן עונשו כמדת חטאו לשלחו מחוץ  
 למחנה, ונאמר עוד להיות בעיירות המקודשות  
 3 בקדושת מחנה ישראל, שהם המוקפות חומה,  
 עד אשר ישוב מחטאו ויחסום פיו ולשונו בתוך  
 החומות, ואז יטהר מצרעתו ויהיה רשאי  
 להכנס לפנים מן החומה, אשר שם מקודש

בקדושה יתירה שהיא קדושת עיירות המוקפות  
 36 חומה שקידשם יהושע בקדושת מחנה ישראל,  
 וכנ"ל בספרי פ' נשא.

10  
 Bol'

2  
 כ"ת ל"כ  
 א"ת ל"ו

1 לדבר גדולות ומלאות, לפיכך ראוי למי שרצה לכון  
 אורחיו להתרחק משיבתו ומלדבר עמהן כדי שלא  
 יחפש אדם ברשת רשעים וסבלותם: וזה הוא דרך  
 ישיבת הלצים הרשעים, בתחלה מרביץ בדברי הבא  
 כענין שני וקול כסיל ברוב דברים, ומתוך כך באין  
 6 לספר בגנות הצדיקים כענין שני תאלמנה שפתי שקר  
 הדוברות על צדיק עתק, ומתוך כך יהיה להן הרגל  
 לדבר בנביאים וליתן דופי בדבריהם כענין שני והיו  
 מלעיבים במלאכי האלהים ובחיים דבריו ומתעתעים  
 בנביאיו, ומתוך כך באין לדבר באלהים וכופרין בעיקר  
 כענין שני ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן  
 11 על יי אלהיהם: והרי הוא אומר שחו בשמים פיהם  
 ולשונם תהלך בארץ, מי גרם להם לשית בשמים פיהם  
 לשונם שהלכה תחלה בארץ, זו היא שיחת הרשעים  
 שגורמת להן ישיבת קרנות וישיבת כנסיות של עמי  
 הארץ וישיבת בני משתאות עם שותי שכר: אבל  
 שיחת כשרי ישראל וצדיקיהם אינה אלא בדברי תורה  
 16 ודברי חכמה, ולפיכך הקדוש ברוך הוא עוזר על ידו  
 ומזכה אותן בה שני או נדברו יראי יי איש אל רעהו  
 ויקשב יי וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי  
 ולחושבי שמו:

1 : שהמספר בלשון  
 הרע משתנות קירות ביתו, אם חזר בו יטהר הבית,  
 6 ואם עמד ברשעו עד שהותץ הבית משתנין כלי העזר  
 שבביתו שהוא יושב ושוכב עליהן, אם חזר בו יטהרו,  
 ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו,  
 אם חזר בו יטהרו, ואם עמד ברשעו עד שישרפו  
 משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לבדו עד  
 11 שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהיא הליצות ולשון  
 הרע: ועל ענין זה מזהיר בתורה ואומר השמר בנגע  
 הצרעת, וזכור את אשר עשה יי אלהיך למרים בדרך,  
 16 הרי הוא אומר התבוננו מה אירע למרים הנביאה  
 שדיברה באחיה שהיא גדולה ממנו בשנים וגדולה  
 אותו על ברכיה וסכנה בעצמה להצילו מן היים היא  
 לא דברה בגנותו אלא טעת שהשותת אותו לשאר  
 נביאים והוא לא היה מקפיד על כל אלו הדברים שני  
 16 האיש משה עניו מאד ואע"פ כן מיד נענשה בצרעת:  
 כל חומר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים

1 וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים  
 חיות מהורות וכו' (י, ד). רש"י  
 מציא הגמ' בערכין (טז). דהנגעים צאים על  
 חטא לשה"כ. ועיין ברמז"ס (סוף ה' טומאה  
 נרע) וז"ל שיחת כשירי ישראל וצדיקים  
 אינה אלא בדברי תורה ודברי חכמה.  
 ע"כ. ויש להעיר על מי מכון הרמז"ס  
 כשירי ישראל, דהוה ליה לכחזו תלמידי  
 חכמים.

ו"ש לפרש על פי מה ששמעתי פעם הביאור  
 בגמ' שבת (קס:) כל המוריד דמעות  
 על אדם כשר הקצ"ה סופרן ומניתן צבית  
 גנזיו, ולכאורה מה זה אדם "כשר". ופירש  
 על פי מה דאיתא ציו"ד ה' טריפות (סימן  
 נ"ט סעיף א') דריסוק אנרים של חי' ועוף  
 הוה טריפה, וכסעיף ז' שם בעוף שנפל

שבעה ימים למה?

1 ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל המחנה וישב מחוץ לאהל  
 שבעת ימים (ויקרא יד, ח). וכי יטהר הזב מזוהו וספר לו שבעת  
 ימים לטהרתו וכבס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים וטהר" (שם טו,  
 יג).

כל אבות הטומאה צריכים שבעת ימים כדי להטהר מטומאתם.  
 למה דוק מספר זה של שבעה ימים? גיתן לומר שבזה באה התורה  
 להוציא מלבם של הטועים. כי עצם החלוקה בין טומאה לטהרה נותן  
 מקום לטעות כאילו יש לטומאה כוח משלה. כי היא, כביכול, עומדת  
 ברשות עצמה. כדוגמת אותם השוטים שאומרים שיש בעולם רע  
 וטוב, ואת הרע ברא השטן ואת הטוב ברא אלוקים. שתי רשויות,  
 כביכול, שכל אחת נבדלת מחברתה. אולם האמת היא שאין רע וטוב  
 בעולם. מפני עליון לא תצא הרעות והטוב" (איכה ג, לח). הכל  
 תלוי באדם. בכל הוא יכול להשתמש לטוב או לרע. וגם הרע שבא על  
 האדם, הוא גמול של עונש המשרת את הטוב. לעורר את האדם  
 ולהדריכו בדרך הישרה. גם החלוקה לטומאה וטהרה. אינה חלוקה  
 שבין שלילה וחיוב מוחלטים. גם הטומאה יש והיא משרתת מטרה  
 חיובית, כגון צרעת כעונש למוציאי לשון הרע כדי להחזירם למוטב.  
 יש גם היא כורח המציאות ועונש גם יחד, כגון מות. כל נברא מוכרח  
 למות. או מות כעונש החל מחטא עץ הדעת. ויש גם טומאה שנגרמת  
 על ידי חוסר זהירותו של האדם, והוא נושא באחריותה. כגון זיבה,  
 והיא משמשת לו אזהרה להבא. כמו שכל מחלה יש בה אות אזהרה  
 לאדם לשמירת יתר על קיומו הפיסי.

טומאה וטהרה הן לכן שני צדדים של אותו מטבע עצמו. אין  
 הטומאה סתיה מחוקי בראשית, אלא חלק מהם. בחירתה החפשית של  
 האדם ויכולתו לבחור בטוב או ברע, בחיים או במות, הוטבעה בו  
 בשעת יצירתו. גם הגמול של שכר ועונש נקבע ביום שנברא אדם  
 הראשון. שום כוחות אחרים חוץ מאלה שקבע האלוקים בבריאת  
 העולם אינם קיימים. אין כוחות העומדים ברשות עצמם. כל הכוחות  
 הם ממקור אחד. בורא העולם שולט על כולם במדה שווה. גם  
 הטומאה כמו הטהרה, מותנות בו ונשענות על רצונו בלבד.

31 טומאה חמורה כמו אב הטומאה, יש צורך בשבעה ימים כדי  
 לצאת ממנה. להגיד שמי שברא את העולם בשבעה ימים, הוא יכול  
 גם לבטל את הטומאה ואת גורמיה, כי היא נתונה תחת שליטתו  
 הבלעדית. לית לה מגרמה כלום. כל כולה היא שלוחה, אחת משלוחות  
 ההשגחה העליונה. הרבה שליחים למקום והטומאה היא אחת מהם.  
 36 וזואף על פי שהעולם נברא בששה ימים ולא בשבעה, גם שבת יצירה  
 היא יצירה מוחלטת הטהרה של כל היצירות רשולת.

1 למים ואין יודעים אם היה ריסקו איברים,  
 הסימן הוה כן, אם העוף הולך עם המים  
 הוה סימן שנמרסק איבריו שאין לו כח להלך  
 כנגד המים, אבל אם הולך כנגד המים הו  
 סימן כשרות.

6 חזינן דמה שמכריע אם הדבר כשר או לא,  
 תלוי אם הולך עם הזרס או כנגד  
 הזרס, ואדם שהולך כנגד זרס העולם ואינו  
 נגרר אחר הצלי העולם הרי זה אדם "כשר"  
 וראוי לזכות עליו, ודמעות על אדם כשר  
 מה הוא חשיבות גדול אלל הבורא כל  
 עולמים, ע"כ.

6 וזה הביאור בהרמז"ס הנ"ל, דבמחילת  
 ההלכה שם מנאר הגורס לדבר  
 לשה"ר, דאדם רואה שאנשים עומדים יחד  
 ומדברים ובוש הוא לילך משם אלא עומד  
 שם ושומע להדברים אקורים וכו', מה שאין  
 ק "כשירי" ישראל שאין הולכים אחר זרס  
 העולם, ולכן אין דצריהם אלא דצרי טורה.  
 ואמי שפיר מה שמציא נפרים, דאיתא בגמ'  
 סנהדרין (קס:) דדירת נפרים טהורים הוא  
 אלל נדיקים. ואפשר שזה להראות דצדברי  
 טורה יכול לפטפט צדיבורו.

4 ה"א ה"ב  
 ה"ג ה"ד



נגעי בתים - בשורה טובה

כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחוזת ונתתי נגע צרעת  
בבית ארץ אחזתכם" (יד, לה)

5  
ה' תרע"ב  
11/3/20

פרש"י בשורה טובה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים  
מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, וע"י  
הנגע נותץ הבית ומוצאן.

וכן אמרו במדרש (פ"י, ו) תני רבי שמעון בן יוחאי כיון ששמעו כנענים שישראל  
באים עליהם עמדו והטמינו ממונם בבתיים ובשדות, אמר הקב"ה אני הבטחתי  
לאבותיהם שאני מכניס את בניהם לארץ מלאה כל טוב שנאמר "ובתים מלאים  
כל טוב" מה הקב"ה עושה מגרה נגעים בביתו והוא סותרו ומצא בו סימא [אבן  
טובה].

בספר "מושב זקנים" לבעלי התוספות הקשו הרי אמרו חז"ל שהנגעים באים  
על חטאים שאדם עשה ועבור צרות עין באה נגעי בתים, ואיך אמרו כאן שבשורה  
טובה היא להם. והניחו בקושיא.

בעל ה"ערוך השלחן" הוסיף להקשות וכי אין לקב"ה דרכים אחרות איך לתת  
לבני ישראל את המטמון רק ע"י נגעים?

אלא תירץ, כך היא מדתו של הקב"ה, מאהבתו את בניו אף כי מייסרם  
ביסורים קשים, מכל מקום אין כוונתו שיתייסרו חלילה, אלא להחזירם למוטב.  
לפיכך גם הצרות והרעות סופן שיתהפכו לטובה, [כמכירת יוסף שעל ידה הגיע  
למלכות וכל טוב] ומעז יצא מתוק. כן כאן, נגע צרעת היא אכן בשורה רעה -  
נגע בבית, אמנם במשך הזמן יתהפכו הדבר לטוב וימצא שם מטמון. הוי אומר,  
אם לא היו חוטאים היו מוצאים בלי צער כלל, ועכשיו שחטאו ימצאו בצער,  
אבל מכל מקום הסוף יהיה לטובה ולברכה.

וכן הוא כל יסורי האדם - הכל לטובתו, שע"י היסורים מתכפרים לו עונותיו,  
כמו שאמרו במדרש תנחומא (פי יתרו) וצריך אדם להיות שמח ביסורין יותר מן  
חטובה, שאפילו אדם בטובה כל ימיו לא נמחל לו עבירות שבידו, ובמה נמחל  
לו ביסורין, ראב"י אומר הרי הוא אומר "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ  
בתוכחתו" וכי מי גרם לבן זה לרצות את אביו, הוי אומר זה יסורים וכי ורבי  
נחמיה אומר חביבין היסורים שכשם שקרבנות מרצין כך היסורין מרצין. עיין  
בעניין זה באריכות לעיל פרשת ויקרא עמוד כה.

6  
ה' תרע"ב  
ד.

כל טהרה מותנית בטבילה במקוה טהרה. כי מקוה מים של  
ארבעים סאה שיש בה כדי לכסות את האדם כל כולו במים. מזכירה  
לו את המצב של תהו ובהו בימי בראשית שהמים כיסו את כל  
היקום: "וחושך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים"  
(בראשית א. ב). להגיד שגם מגע של טומאה וטהרה הוא מצב של  
תהו ובהו. ערוב פרשיות. אור וחושך בערבוביה. ומי שרוצה ליטהר,  
עליו לשים חייץ בין טומאה וטהרה. כמו שבורא העולם תחם תחומים  
בין אור וחושך אחרי שהוציא את העולם ממצבו של תהו ובהו.  
ביציאת האדם מן המים, כלומר ביציאתו ממצב של תהו ובהו הוא  
מיטהר.

או כך. טומאה זה חושך. טהרה זה אור. לפני בריאת העולם היתה  
הארץ תהו ובהו וחושך. ואחר כך אור וחושך משמשים בערבוביה.  
רק בסוף הבדיל ה' בין אור ובין חושך. בחינת אין מלכות נוגעת  
בחברתה כמלא נימה. אין ענין משותף בין אור וחושך. החושך בא  
רק אחרי שהאור נעלם. האור בא אחרי שהחושך נעלם. גם בין  
טומאה וטהרה אסור שיהיה מגע. טומאה חמורה כמו אב הטומאה  
מטמאה את האדם הטהור הנוגע בה. יש לתת חייץ בין טומאה לטהרה.  
אסור שישמשו בערבוביה. במקום שיש טומאה אין מקום לטהרה.  
טומאה היא העדר טהרה, כמו שחושך הוא העדר אור. הזמן בו  
השתמש בורא העולם לתת תחומים מוזיקים בבריאה, ולהוציא אותה  
למצב של תהו ובהו, היה שבעת ימים. זמן זה הצריכה התורה גם  
לברר את הטהרה ממצב התהו ובהו של מגע משותף בין טהרה  
וטומאה.

3

הזה מן השמן באצבעו שבע פעמים לפני יהוה (ויקרא יד טז)

1 הגה מצינו בתורה כשעושה אדם איזה עבירה שחייבין על זדונו כרת ועל יגגתו הטאת, מביא הטאת, וזריקתו על מזבח החיצון. וכהן המשוה כשעובר עבירה צריך להיות הזאתו על מזבח הפנימי ועל פרוכת הקודש, והטעם הוא כפשוטו, דבכל עבירה שאדם עושה מגיע הקלקול למעלה בעולמות הקדושים לפי גדול גשמתו. וידוע שכל מה שאנו רואין בעוה"ז יש מעין זה למעלה. יש ירושלים

6 של מטה ויש למעלה ירושלים של מעלה, ויש הר ה' שהוא הר הבית למטה וכן יש למעלה מקום שנקרא הר ה', ויש מקום שנקרא מתנה שכינה שהוא חצר אוהל מועד וכן למעלה, ועל זה אמר הכתוב ומי יקום במקום קדשו. והנה כשאדם חוטא הוא מכניס טומאה למעלה במקום הקודש והוא בחצר אוהל מועד של מעלה, לכך צריך לזרוק פה על מזבח החיצון ובוה תוסר הטומאה למעלה. אבל כהן המשוה שמדריגתו קדושה מאוד מגיע קלקולו במקום היותר גבוה והוא באוהל מועד של מעלה, לכך צריך להזות פה ג"כ על אוהל מועד.

4 והנה מצינו לפעמים אפילו באדם פשוט, מפני גדול קלקולו הגיע העון עד למעלה במקום קדוש ונורא והוא כנגד בית קדשי הקדשים, ועל כן צוותה התורה להזות כנגד אותו מקום בשבילו, ומצינו דבר זה במצורע כמו שכתוב בתורה (ויקרא טז) וטבל הכהן וגו' והזה מן השמן באצבעו שבע פעמים לפני ה', ואיתא בתורת כהנים [והובא בפירש"י] כנגד בית קדשי הקדשים. והטעם, שבגדל קלקולו הגיע עונו למעלה בקודש הקדשים, לכך צריך להיות הזאה ג"כ כנגד אותו מקום לטהרו.

2 וכמה צריך האדם להזדעזע מזה כשיזכור שעונותיו הגיעו עד בית קודש הקדשים. ובאמת מצינו כעין זה בתנא דבי אליהו שהלשון הרע שהוא מספר הוא עולה עד כנגד כסא הכבוד שבאמר שנתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ. ויותר מזה נוכל לראות דבר נפלא ונורא מאוד שהכהן הגדול כשהוא נכנס פעם אחת בשנה בבית קודש הקדשים, עבודה הראשונה שלו קודם קבלת דם הפר וזריקתו היתה הקטרת הקטורת כדכתיב בתורה, ואיתא ביומא (דף מד) שהקטורת היתה מכפרת על חטא הלשון, וכמו שאמרו שם יבוא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי. מזה נוכל להבין גדול קלקולו של הלשון שהגיע עד בית קודש הקדשים לפני ולפנים, ושם צריך לזה כהן גדול שהוא האיש המקודש מכל כלל ישראל והוא יראה לכפר שם לפני ה'.

31 והתבונן עוד אחי בזה, שאף שפעם אחת בשנה הותר לכהן גדול לכנס לפני ולפנים, לא הותר לו כי אם בענן הקטורת להסיר עון לשה"ר ובלא זה חייב מיתה, ואח"כ הזאת הדם, הרי דעון זה מעכב כל הכפרה דעבודת פנים הוקה כתיב בהו כידוע. גם נוכל כולנו ללמוד מזה הנהגה ישרה, שבבוא האדם לתקן את עניניו ולשוב בחשובה לפני ה' על חטאותיו, תחלת הכל צריך לראות לתקן דבר זה והיינו חטא הלשון, ואז תקנול תשובתו, כמו שמצינו אצל הכהן גדול שקודם בואו לכפר עון טומאת מקדש וקדשיו אף שהוא ג"כ עון כרת, מכל מקום צייתה התורה אותו לתקן מתחלה לכפר חטא הלשון ע"י הקטורת.

שמירת הלשון חלק שני פרק ה

10) חכ"מ ח"מ

ואם דל הוא ואין ידו משנת. (י"ד כא) ישנם אנשים, שלומדים ומתפללים וחושבים כנפשם, כי אם אמנם אינם יוצאים כראוי, אבל הלא חבריהם או שכניהם אינם מניעים אפילו למדרגתם זו. אמנם נעלם מהם, כי המה עשירים בדעת וחבריהם שכניהם עניים בדעת, ואם דל הוא ואין ידו משנת ויכול להביא שתי תורים או שני בני יונה, אבל עשיר שהביא קרבן עני לא יצא ידי חובתו ב). וכן היא המדה גם בקיום מצות התורה, שעל הת"ח שבדור לקיים את המצות בחירות יתרה.

1) אם יש להוכיח מהנהגתו שאינו נמנע או בן הנרה ומאחר שכתר"ה כותב שהבחור הוא בן תורה שלמד כמה שנים בישיבות ומסתמא הוא ירא שמים לא אמנע מלכתוב עוד איזה סמך מדברי אגדה, מה שאמרתיו זה שנים רבות לאחד ששאל אם ישאל לבתו בחור שהוא ת"ח וירא שמים ובעל מצות ישרות יאמרו לא הלכה לסבול במקוה מעולם שא"כ הוא בן הנדה שאף שכן הנדה כשר לקהל ואף לכהונה כ"מ איכא בזה ענין פנמי שאינו ראוי להתחתן עמו אף שכשר כדאיתא בב"ש סימן ד' ס"ק ט"ו בשם הרי"ם, והא איתא במס' בלה רבתי ריש פרק שני דאיכא סימנים להכיר בן הנדה שהוא עו פנים וכיון שהוא בן תורה ויר"ש הרי הוא סימן שאינו בן הנדה שלכן נהי שלא שייד לסמוך ע"ז לדינא לתתיר דבר האסור כגון לרי"א דעו פנים הוא סימן שהוא ממזר ולר"ע הוא ממזר וכן הנדה לא נסמוך ע"ז לומר על סתם אדם שהוא בחזקת כשרות שהוא ממזר וגם לא נאמר על מי שהוא לפי הדין ממזר או ספק ממזר לא נברר מזה שאינו ממזר וכמפורש בפ"י נולת יעקב עיי"ש, מ"מ לענין בן הנדה דליכא טום איסור אלא שיש מעלה בעלמא שלא להתחתן יש לסמוך על הסימנים שאינו בן הנדה דהמציאות

26 שלא היתה נדה בשעה שנתעברה בבו זה הא איכא מציאות הרבה שרצה בים להנאתה דאף שלובשות איזה כסות הנקרא בגדים (בידיוניג טוט) הא אין זה חוצץ מדינא, ולבעלה חולין הוא ולא בעי כוונה כדאיתא בחולין דף ל"א ע"א, ואף שלא עשתה חפסק טהרה ולא ספרה ז' נקיים היה גילא כלפי שמיא שהיתה נדה ולא זבה שנותרה תיכף אחר שבעה כשפסקו דמיה ואף שנהגו בנות ישראל לישב ז' נקיים וקבעו זה לחובה לא שייד לא לענין הבנים שדאי אינו בן הנדה. ומה שלא סמך"גו גם לדינא אף שח"ו לפקפק בדברי חז"ל אבל הא סימנים לאו דאורייתא וגם אלו הסימנים לא עדיפי משום שאירע קצת שאף כשרים הם עוי פנים ואירע קצת גם להיפוך, ואולי יש להחמיר שלא לסמוך על סימנים אלו גם לפסולי דרבנן כיון שלא הוכרו בגמ' אבל יש לסמוך לענין בן הנדה שהוא רק מעלה בעלמא.

9) אשמי תעבך

וירמסו אתו העם בשער וימת. לכאורה החטא של השליש היה מה שאמר: "והנה ה' עשה ארבות בשמים היהיה כדבר הזה" ובסנהדרין ז' מבואר, שהשליש מת לא מפני קללת אלישע, אלא שמדדו לו כמדתו, הוא כפר בנבואת הנביא לפיכך לא נהנה ולא אכל מקיום דברי הנביא. אבל למת הומת, מה עשה? ואפילו אלישע אמר רק: "הנך ראה בעיניך ומשם לא תאכל". ובאיזו מדה נקנסה עליו גם מיתה? והנראה לי, שהשליש אמר את דבריו לפני המלך, שבא להסיר את ראש אלישע מעליו על שאינו מתפלל על הרעב. ובשמעו את נבואת אלישע, לאמר סאתים שערים בשקל וסאה סלת בשקל יהיה העת כהר בשער שמרן" ובהאמינו בקיומה של נבואה זו הרף מנינו ולא הרגנו. השליש לענן לנבואה זו בפני המלך, כדי שיבצע את זממו ויהרוג את הנביא. ולפיכך נענש במיתה, מדה כנגד מדה.

